

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İSTİKLAL MARŞI'NDAKİ ANAHTAR KELİMELERİ BİLME DURUMLARI

Akif ARSLAN*

ÖZET

Araştırmanın amacı üniversite birinci sınıf öğrencilerinin İstiklal Marşı'ndaki anahtar kelimeleri bilip bilmediklerini belirlemek, bundan hareketle İstiklal Marşı'nın yeterince anlaşılıp anlaşılmadığına yönelik çıkarımlarda bulunmaktır. Çalışma açık uçlu sorulardan oluşan başarı testinin uygulandığı betimsel bir araştırmadır. Başarı testi, eğitim hayatlarını Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim, Fen- Edebiyat ve İslami İlimler Fakültelerinde ve Meslek Yüksek Okulunda devam ettiren üç yüz birinci sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Araştırmanın sonunda uzman görüşünden hareketle oluşturulan İstiklal Marşı'ndaki anahtar kelimelerin % 33.8'inin bilindiği, % 66.1'inin bilinmediği belirlenmiş; bu veriden hareketle İstiklal Marşı'nın yeterince anlaşılmadığı ifade edilmiştir. Araştırmada, ayrıca, ilk iki kıtanın kelimelerinin bilinme oranının sonraki kıtalardaki kelimelerin bilinme oranından daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer bir ifadeyle öğrencilerin haftada iki kez okudukları ilk iki kıtadaki kelimeleri şiirin diğer bölümlerindeki kelimelerden daha iyi bildikleri tespit edilmiştir. Araştırmanın son bölümünde milletin ideallerini içinde barındırması yönüyle milletin yaşantılarından, ortak paydalarından doğmuş, millet olma bilincini en derin şekliyle hissettiren en önemli değerlerden biri olan İstiklal Marşı'ndaki kelimelerin daha iyi öğrenilmesi ve marşın yeterince anlaşılması için eğitim kurumlarında marşın on kıtasının bütüncül bir bakış açısıyla daha sık ele alınması, eğitim/basın kurumlarının marşla ilgili hazırladığı veya hazırlayacağı cd'ler, marşın anlamı ile ilgili olarak basında yer alan haber nitelikli yazılar gibi çeşitli görsel-işitsel araçlardan faydalanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İstiklal Marşı, kelime çalışmaları, anahtar kelimeler

---

* Yrd. Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, El-mek: akifarslan78@mynet.com.tr

UNIVERSITY STUDENTS' KNOWING KEY WORDS OF NATIONAL ANTHEM

ABSTRACT

The purpose of this study is to find out whether or not the freshman students of the university know the key words of Turkish National Anthem and from that point of view, to elicit whether or not the National Anthem is understood adequately. The study is a descriptive research where success test consisting of open-ended questions was applied. The success test was administered to three hundred freshman students attending Faculties of Education, Letter and Islamic Sciences and Vocational High School of Agri Ibrahim Cecen University. Based on expert opinion, at the end of the study it was discovered that 33.8% knew the key words of National Anthem while those not knowing them are 66.1% and based on this datum it has been argued that the Turkish National Anthem has not been understood adequately. In the study, it was also discovered that the rate of knowing the key words in the first two stanzas is higher than the rate of knowing the key words in the other stanzas. In other words, it has been discovered that the students know the words in the first two stanzas sung twice every week, better than knowing the words in other stanzas of the poem. In the last part of the study, considering that the anthem contains ideals of the nation and being one of the most important assets providing the individuals to feel the consciousness of being nation arising out of experiences of the nation and becoming common points of the nation, it has been stated that the National Anthem should be dealt with at educational institutes more entirely with ten stanzas through an integral point of view so as to learn the words and understand the anthem better by use of various audio-visual aids such as CDs about the Anthem prepared or to be prepared by educational/press institutes and articles of news nature published in the media regarding the meaning of the Anthem.

Key Words: Turkish Anthem, key words, vocabulary works,

1. GİRİŞ

İnsanları bir araya getiren ve millet olma bilincini sağlayan unsurlar bireyleri ve toplulukları birbirine bağlayan, bir arada tutan ve dayanışmalarını sağlayan somut veya soyut değerlerdir. Kan ve barut kokuları içinde, cephelelerden top sesleri gelirken, marşı dinleyenlerin tenlerine barut kokusu sinmişken, tüm millet varlıkla yokluk arasındaki çizgide büyük bir gerilim yaşamaktayken yazılan (Açıkgöz, 2011,77-78) İstiklal Marşı da birçok zaferleri, fedakârlıkları, acı olayları, hayalleri ve milletin ideallerini içinde barındırması yönüyle milletin yaşantılarından, ortak paydalarından doğmuş, millet olma bilincini en derin şekliyle hissettiren en önemli değerlerden birisidir (İşcan ve Şimşek, 2012, 349). İstiklal Marşı Müslüman Türk milletinin bütün değerlerini, yüceliklerini, güzelliklerini dile getiren, milletin yaşama gayesini tespit ve ilan eden bir bildiridir

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

(Düzdağ, 2006, 28). İstiklal Marşı bir milletin ortak duygularını, heyecanlarını ümitlerini, birlikte var olma ve yaşama azmini, millî birlik inancını terennüm eden ahenkli bir şiirdir (Çetin, 2011, 80).

İstiklal Marşı sadece millet hayatındaki önemi ile değil edebî değer ve şiir anlamında da ön plana çıkmaktadır. Banarlı (?) İstiklal Marşı'nın şiir kalitesi ve söyleyiş güzelliği bakımından yeryüzündeki millî marşların hiç birisiyle ölçülemeyecek kadar üstün ve derin manalı olduğunu ve Türk milleti gibi hürlük vasıflarıyla yaratılmış bir milletin bir gün bir istiklal mücadelesi yapmak zorunda kalışındaki muazzam tezadı yakından kavramış destan ruhlu bir sanatkarın heybetli bir terennümü olduğunu ifade etmiştir (Akt: Vakkasoğlu, 2011,157).

İstiklal Marşı bir dil birikiminin ürünüdür. Zengin bir dil mirasının kelimeleriyle yazılmıştır. Âkif'in dile hâkimiyeti İstiklal Marşı'nda belli olur. Kelimelerde kültürler gizlidir. Kavramların içinde bir milletin hafızası sindirilmiştir. Birinci kıtadan itibaren bazı örnekler vermek gerekirse *sancak, ocak, millet, kurban, hilâl, helâl, Hak, istiklal, iman, şehit, cennet, vatan, mabet, ezan, şehadet, din, hürriyet* gibi kelimeler kültürel boyutuyla ve tarihi birikimiyle özel anlamlar arz etmektedir. Bu kelimelerde asırların hatırası vardır. Zaferler, acılar, bağımsızlık, ocağın tütmesi gibi kültürel değerler esrarlı bir terkiyle nesilden nesile aktarılır. İstiklal Marşı'nın mısralarına serpiştirilmiş bu anahtar kelimelerle kuşaklar arasında vatan, millet, şehitlik gibi hususlarda değerler aktarımı yapılmaktadır. Dil zevkini canlı tutan, anadil için musiki numunesi olan kelimeler Âkif tarafından benzetmeler ve karşılaştırmalar da yapılarak şiire yerleştirilmiştir. Âkif kelimelerin yan anlamlarını da okuyucunun dikkatine sunar. İkinci kıtadaki "hilâl" kelimesini, dörtlüğün anahtar kelimesi yaparak okuyucunun dikkatini üst seviyede toplar. "Hilâl" kelimesi ile millet hafızasında yer alan çağrışımlar gündeme getirilir. Marşın üçte birini geçmeyen Arapça ve Farsça kaynaklı kelimelerin de özel bir anlamda eserde yer aldığını söyleyebiliriz. Hakk, istiklal, na-mahrem, şehadet, vecd, na's, izmihlal gibi kelimeler kültürel altyapı ile bütünleşmiş derin anlamları nedeniyle şiirde yer almıştır (Elmas, 2011, 36-37).

Kalıcı eserlerin, bütün zamanlara ve nesillere hitap etme özelliği bu şiir için yerinde bir ifadedir. Milletiyle aynı duyarlılığı paylaşan bir akış içinde İstiklal Marşı eskimeyecek bir şiirdir. İstiklal Marşı, bu yönüyle bir '*millî mutabakat metni*' olarak görülmekte, Türk gençliğine "Millî Mücadele"nin görevlerini ve amaçlarını hatırlatan bir unsur hüviyeti taşımaktadır. İstiklal Marşı'nda dinî ve millî değerler içinde öne çıkan "iman" ve "şehadet" ile "millet" ve "istiklal" kavramlarının Millî Mücadele'nin ruhunu oluşturan kavramlar olması, bugünün Türkiye'sine ve günümüz gençliğine şiirin iki yönlü önemini hatırlatması açısından bile yeterli olacaktır. Bu bakımdan İstiklal Marşı'nın yalnızca törenlerde çalınıp söylenen bir millî marş niteliğinin ötesinde, "İstiklal Marşı" olarak adlandırılış olması da başlı başına bir anlam ifade etmektedir (İşcan ve Şimşek, 2012, 353). Dolayısıyla bu metnin iki kıtasının sadece belli törenlerde okunmasından ziyade, anlamı üzerinde durulması, kelimelerin doğru anlaşılması ve anahtar kelimelerin de içinde olduğu anlam dünyası içine nüfuz edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Dillerdeki bazı anahtar kelimeler cümlelerin ve mısraların anlaşılmasını sağlar. Anahtar kelimeleri anlamak için o dildeki genel üslubu, dilin yapısını, cümle ve mısra mimarisini, kelimelerin tarihini kısacası o dili iyi bilmek gerekir. İstiklal Marşını anlamamanın ilk şartı kelimeleri anlamının bilinmesi ve onlara kıymet verilmesidir (Canım ve Çalık, 1995, 42).

1.1. Amaç

Bu araştırmanın amacı üniversite birinci sınıf öğrencilerinin İstiklal Marşı'nda geçen anahtar kelimelerin anlamlarını bilip bilmediklerini belirlemektir. Elbette ki bir şiirde anlamlı ses veya ses birlikleri olan kelimelerin, tek başlarına içerdikleri anlamlarından ziyade cümle (mısra, beyit, şiir) içindeki kullanımlarına göre kazandıkları anlam önemlidir (Gültekin, 2011, 186). İstiklal

Marşında da kelimelerin mısraya yerleştirilmesinde, sıralanmasında, vurgulanmasında farklı anlam ayrıntıları ortaya çıkmaktadır (Gürkan, 2011, 138). Buna rağmen kelimelerin (en azından) şiir içindeki temel anlamlarının bilinmesinin, kelimelerin derin anlamına ulaşılmasında önemli olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin kelime hazineleri ile derslerde işlenen metinlerin kavranmasının birbiriyle ilişkili olduğu dile getirilmektedir (Karatay, 2007, 51).

1.2. Yöntem

Çalışmanın ilk aşamasında Türkçe ile Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi uzmanlarının görüşlerine başvurularak İstiklal Marşı'ndaki çeşitli anahtar kelimelerin anlamlarının yazılmasının istendiği açık uçlu sorulardan oluşan başarı testi hazırlanmıştır. Hazırlanan bu test İstiklal Marşı'nın on kıtasının fotokopisiyle birlikte öğrencilere dağıtılmış ve öğrencilerden başarı testindeki kelimelerin anlamlarını İstiklal Marşı'ndan hareketle yazmaları istenmiştir. Genel tarama modeli ile gerçekleştirilen bu çalışmanın ikinci aşamasında öğrencilerin marştaki anahtar kelimeleri doğru açıklayıp açıklamadıkları incelenmiş ve marştaki kelimelerin bilinme oranları belirlenmiştir.

Başarı testindeki kelimeler değerlendirilirken çeşitli kaynakların (Canım ve Çalık, 1995, 25-27; Gündüzalp, 2008: 235-254; Büyük Türkçe Sözlük, 2005) seçilen kelimelerle ilgili açıklamaları incelenmiştir. Bunun sonucunda başarı testindeki kelimeler Tablo 1'deki anlamlar dikkate alınarak incelenmiştir:

Tablo 1: İstiklal Marşı'ndaki Anahtar Kelimeler ve Anlamları

Anahtar Kelime	Anahtar Kelimenin Anlamı
Sönmek	Yok olmak, bağımsızlığın sona ermesi, bayrağın inmesi
Yüzen	Dalgalanan
Şafak	(Birinci kıtada) Güneş battıktan sonra batı ufkunda kalan kırmızı aydınlık; (son bölümde) güneş doğmadan önce ufuktaki kızılık
Ocak	Ev, aile
Hakkıdır	Hak etmiştir, kazanmıştır
Hak	Allah
İstiklal	Bağımsızlık
Tapan	Kulluk eden, ibadet eden, inanan
Ezel	Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, tarihin ilk devirlerinden
Zincir vurmak	Esir etmek, köleleştirmek
Bend	Set, engel
Garp	Batı (Avrupa)
Serhat	Sınır boyu
Afak	Ufuklar, gözle görülebilen bütün kainat
Ulusun	Hayvanlar için kullanılan ulumak fiili

Turkish Studies

Hayâsızca	Utanmazca, edebsizce
Kefensiz Yatan	Şehit
Şüheda	Şehitler
Canan	Sevgili
Hudâ	Allah
Cüda	Ayrılık
Tek	Yalnız, Sadece
İlahî	Ey Allah'ım
Emel	İstek, arzu
Mabet	İbadet edilen yer
Namahrem	Yabancı
Şehadet	Şahitlik
Ebedî	Sonu olmayan, sonsuza kadar
Vecd	İman coşkunluğu
Ceriha	Yara
Ruh-i Mücerret	Cisimsiz ruh
Na's	Ceset
Arş	Göğün en yüksek katı, en yüce makam
İzmihlal	Yok olma

Çalışmanın evreni Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesinde eğitimlerine devam eden birinci sınıf öğrencileridir. Araştırmanın örneklemi ise Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı, İslami İlimler Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği ve Meslek Yüksek Okulu Muhasebe ve Vergi, Elektrik ve Enerji ve Posta Hizmetleri bölümlerindeki üç yüz birinci sınıf öğrencisidir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1 Winter 2013

2. Bulgular

Bu bölümde araştırma için hazırlanmış olan başarı testi ile toplanan veriler frekans ve yüzdelik değerleri hesaplanarak analiz edilmiştir.

İstiklal Marşı'nın birinci kıtasındaki anahtar kelimelerin bilinme durumlarına ilişkin veriler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: İstiklal Marşı'nın Birinci Kıtasındaki Anahtar Kelimelerin Bilinme Durumları

Anahtar Kelime	n	Doğru Açıklama		Yanlış Açıklama	
		f	%	f	%
Şafak (birinci kıtadaki anlamı)	300	21	7	279	93
Sönmek	300	172	57.3	128	42.6
Yüzmek	300	198	66	102	34
Ocak	300	174	58	126	42
Sancak	300	237	79	63	21
Toplam	1500	802	53.4	698	46.6

Tablonun incelenmesi sonucunda İstiklal Marşı'nın birinci kıtasında geçen şafak kelimesinin öğrencilerin % 7'si tarafından bilindiği, % 93'ü tarafından bilinmediği; sönmek kelimesinin % 57'si tarafından bilindiği, 42.6'sı tarafından bilinmediği; yüzmek kelimesinin % 66'sı tarafından bilindiği, % 34'ü tarafından bilinmediği; ocak kelimesinin % 58'i tarafından bilindiği, % 42'si tarafından bilinmediği; sancak kelimesinin % 79'u tarafından bilindiği, % 21'i tarafından bilinmediği ortaya çıkmıştır. İstiklal Marşı'nın birinci kıtasındaki kelimelere ilişkin değerlerin toplamı dikkate alındığında ise anahtar kelimelerin % 53.4'ünün bilindiği, % 46.6'sının ise bilinmediği sonucuna ulaşılmıştır.

İstiklal Marşı'nın ikinci kıtasındaki anahtar kelimelerin bilinme durumlarına ilişkin veriler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: İstiklal Marşı'nın İkinci Kıtasındaki Anahtar Kelimelerin Bilinme Durumları

Anahtar Kelime	n	Doğru Açıklama		Yanlış Açıklama	
		F	%	f	%
Hakkıdır	300	149	49.6	151	40.4
Hakk	300	149	49.6	151	40.4
Tapan	300	195	65	105	35

Turkish Studies

İstiklal	300	221	73.6	79	21
Toplam	1200	714	59.5	486	40.5

Tablonun incelenmesi sonucunda İstiklal Marşı'nın ikinci kıtasında geçen hakkıdır ve Hakk kelimesinin öğrencilerin % 49.6'sı tarafından bilindiği, % 40.4'ü tarafından bilinmediği; tapan kelimesinin % 65'i tarafından bilindiği, 35'i tarafından bilinmediği; istiklal kelimesinin % 73.6'sı tarafından bilindiği, % 21'i tarafından bilinmediği ortaya çıkmıştır. İstiklal Marşı'nın ikinci kıtasındaki kelimelere ilişkin değerlerin toplamı dikkate alındığında ise anahtar kelimelerin % 59.5'inin bilindiği, % 40.5'inin ise bilinmediği sonucuna ulaşılmıştır.

İstiklal Marşı'nın üçüncü kıtasındaki anahtar kelimelerin bilinme durumlarına ilişkin veriler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: İstiklal Marşı'nın Üçüncü Kıtasındaki Anahtar Kelimelerin Bilinme Durumları

Anahtar Kelime	n	Doğru Açıklama		Yanlış Açıklama	
		F	%	f	%
Ezel	300	181	60.3	119	39.7
Zincir vurmak	300	201	67	99	33
Bent	300	55	18.3	245	81.7
Toplam	900	437	48.5	463	51.5

Tablonun incelenmesi sonucunda İstiklal Marşı'nın üçüncü kıtasında geçen ezel kelimesinin öğrencilerin % 60.3'ü tarafından bilindiği, % 39.7'si tarafından bilinmediği; zincir vurmak kelimesinin % 77'si tarafından bilindiği, 33'ü tarafından bilinmediği; bent kelimesinin % 18.3'ü tarafından bilindiği, % 81.7'si tarafından bilinmediği ortaya çıkmıştır. İstiklal Marşı'nın üçüncü kıtasındaki kelimelere ilişkin değerlerin toplamı dikkate alındığında ise anahtar kelimelerin % 48.5'inin bilindiği, % 51.5'inin ise bilinmediği sonucuna ulaşılmıştır.

İstiklal Marşı'nın dördüncü kıtasındaki anahtar kelimelerin bilinme durumlarına ilişkin veriler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: İstiklal Marşı'nın Dördüncü Kıtasındaki Anahtar Kelimelerin Bilinme Durumları

Anahtar Kelime	n	Doğru Açıklama		Yanlış Açıklama	
		F	%	f	%
Garp	300	114	38	186	62
Afak	300	58	19.3	242	80.7
Serhat	300	10	3.3	290	96.7
Ulusun	300	34	11.3	266	88.7

Turkish Studies

Medeniyet	300	10	3.3	290	96.7
Toplam	1500	226	15	1274	85

Tablonun incelenmesi sonucunda İstiklal Marşı'nın dördüncü kıtasında geçen garp kelimesinin öğrencilerin % 38 'i tarafından bilindiği, % 62'si tarafından bilinmediği; afak kelimesinin % 19.3'ü tarafından bilindiği, 80.7'si tarafından bilinmediği; serhat kelimesinin % 3.3'ü tarafından bilindiği, % 96.7'si tarafından bilinmediği; ulusun kelimesinin % 34'ü tarafından bilindiği, % 88.7'si tarafından bilinmediği; medeniyet kelimesinin % 3.3 tarafından bilindiği, % 96.7 tarafından bilinmediği ortaya çıkmıştır. İstiklal Marşı'nın dördüncü kıtasındaki kelimelere ilişkin değerlerin toplamı dikkate alındığında ise anahtar kelimelerin % 15'inin bilindiği, % 85'inin ise bilinmediği sonucuna ulaşılmıştır.

İstiklal Marşı'nın beşinci ve altıncı kıtasındaki anahtar kelimelerin bilinme durumlarına ilişkin veriler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: İstiklal Marşı'nın Beşinci ve Altıncı Kıtasındaki Anahtar Kelimelerin Bilinme Durumları

Anahtar Kelime	n	Doğru Açıklama		Yanlış Açıklama	
		F	%	f	%
Hayâsızca	300	114	38	186	62
Kefensiz yatan	300	225	75	75	25

Tablonun incelenmesi sonucunda İstiklal Marşı'nın beşinci kıtasında geçen hayâsızca kelimesinin öğrencilerin % 38'i tarafından bilindiği, % 62'si tarafından bilinmediği; altıncı kıtada geçen kefensiz yatan kelimesinin öğrencilerin % 75'i tarafından bilindiği, % 25'i tarafından bilinmediği sonucuna ulaşılmıştır.

İstiklal Marşı'nın yedinci kıtasındaki anahtar kelimelerin bilinme durumlarına ilişkin veriler Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: İstiklal Marşı'nın Yedinci Kıtasındaki Anahtar Kelimelerin Bilinme Durumları

Anahtar Kelime	N	Doğru Açıklama		Yanlış Açıklama	
		F	%	f	%
Şüheda	300	40	13.3	260	86.7
Canan	300	141	47	159	53
Hudâ	300	135	45	165	55

Turkish Studies

Tek	300	93	31	207	69
Cüda	300	69	23	231	77
Toplam	1800	478	26.5	1322	73.4

Tablonun incelenmesi sonucunda İstiklal Marşı'nın yedinci kıtasında geçen şüheda kelimesinin öğrencilerin % 13.3'ü tarafından bilindiği, % 86.7'si tarafından bilinmediği; canan kelimesinin % 47'si tarafından bilindiği, 53'ü tarafından bilinmediği; Hudâ kelimesinin % 45'i tarafından bilindiği, % 55'i tarafından bilinmediği; tek kelimesinin % 31'i tarafından bilindiği, % 69'u tarafından bilinmediği; cüda kelimesinin % 23'ü tarafından bilindiği, % 77'si tarafından bilinmediği ortaya çıkmıştır. İstiklal Marşı'nın yedinci kıtasındaki kelimelere ilişkin değerlerin toplamı dikkate alındığında ise anahtar kelimelerin % 26.5'inin bilindiği, % 73.4'ünün ise bilinmediği sonucuna ulaşılmıştır.

İstiklal Marşı'nın sekizinci kıtasındaki anahtar kelimelerin bilinme durumlarına ilişkin veriler Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: İstiklal Marşı'nın Sekizinci Kıtasındaki Anahtar Kelimelerin Bilinme Durumları

Anahtar Kelime	N	Doğru Açıklama		Yanlış Açıklama	
		F	%	f	%
İlahî	300	61	20.3	239	79.7
Emel	300	129	43	171	57
Mabet	300	54	18	246	82
Namahrem	300	108	36	192	64
Şehadet	300	36	12	264	88
Ebedî	300	226	75.3	74	24.7
Toplam	1800	614	34	1186	65.8

Tablonun incelenmesi sonucunda İstiklal Marşı'nın sekizinci kıtasında geçen İlahî kelimesinin öğrencilerin % 20.3'ü tarafından bilindiği, % 79.7'si tarafından bilinmediği; emel kelimesinin % 43'ü tarafından bilindiği, 57'si tarafından bilinmediği; mabet kelimesinin % 18'i tarafından bilindiği, % 82'si tarafından bilinmediği; namahrem kelimesinin % 36'sı tarafından bilindiği, % 64'ü tarafından bilinmediği; şehadet kelimesinin % 12'si tarafından bilindiği, % 88'i tarafından bilinmediği; ebedî kelimesinin % 75.3'ü tarafından bilindiği, % 24.7'si tarafından bilinmediği ortaya çıkmıştır. İstiklal Marşı'nın sekizinci kıtasındaki kelimelere ilişkin değerlerin toplamı dikkate alındığında ise anahtar kelimelerin % 34'ünün bilindiği, % 65.8'inin ise bilinmediği sonucuna ulaşılmıştır.

İstiklal Marşı'nın dokuzuncu kıtasındaki anahtar kelimelerin bilinme durumlarına ilişkin veriler Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: İstiklal Marşı'nın Dokuzuncu Kıtasındaki Anahtar Kelimelerin Bilinme Durumları

Anahtar Kelime	n	Doğru Açıklama		Yanlış Açıklama	
		F	%	f	%
Vecd	300	18	6	282	94
Ceriha	300	10	3.3	290	96.7
Ruh-i Mücerret	300	8	2.6	292	97.4
Na's	300	144	48	156	52
Arş	300	42	14	258	86
Toplam	1500	222	14.8	1278	85.2

Tablonun incelenmesi sonucunda İstiklal Marşı'nın dokuzuncu kıtasında geçen vecd kelimesinin öğrencilerin % 6'sı tarafından bilindiği, % 94'ü tarafından bilinmediği; ceriha kelimesinin % 3.3'ü tarafından bilindiği, % 96.7'si tarafından bilinmediği; ruh-i mücerret kelimesinin % 2.6'sı tarafından bilindiği, % 97.4'ü tarafından bilinmediği; Na's kelimesinin % 48'i tarafından bilindiği, % 52'si tarafından bilinmediği; arş kelimesinin % 14'ü tarafından bilindiği, % 86'sı tarafından bilinmediği ortaya çıkmıştır. İstiklal Marşı'nın dokuzuncu kıtasındaki kelimelere ilişkin değerlerin toplamı dikkate alındığında ise anahtar kelimelerin % 14.8'inin bilindiği, % 85.2'sinin ise bilinmediği sonucuna ulaşılmıştır.

İstiklal Marşı'nın onuncu kıtasındaki anahtar kelimelerin bilinme durumlarına ilişkin veriler Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: İstiklal Marşı'nın Onuncu Kıtasındaki Anahtar Kelimelerin Bilinme Durumları

Anahtar Kelime	n	Doğru Açıklama		Yanlış Açıklama	
		F	%	f	%
Şafak (onuncu kıtadaki anlamı)	300	15	5	285	95
İzmihlal	300	13	4.3	287	95.6
Toplam	600	28	4.6	572	95.3

Turkish Studies

Tablonun incelenmesi sonucunda İstiklal Marşı'nın onuncu kıtasında geçen şafak kelimesinin öğrencilerin % 5'i tarafından bilindiği, % 95'i tarafından bilinmediği; izmihlal kelimesinin % 4.3'ünü bildiği, 95.6'sını bilmediği ortaya çıkmıştır. İstiklal Marşı'nın onuncu kıtasındaki kelimelere ilişkin değerlerin toplamı dikkate alındığında ise anahtar kelimelerin % 4.6'sının bilindiği, % 95.3'ünün ise bilinmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak İstiklal Marşı'nın anahtar kelimelerinin büyük oranda bilinmesi gerektiğinin düşünülmesine rağmen öğrencilerin önemli bir bölümünün (% 66.1) bu marştaki anahtar kelimeleri bilmediği neticesine ulaşılmıştır. Bu veriden hareketle İstiklal Marşı'nın yeterince anlaşılmadığı ifade edilebilir.

3. Sonuçlar ve Öneriler

Araştırmanın sonunda İstiklal Marşı'ndaki anahtar kelimelerin bilinme oranlarının bir kısmının yüksek bir kısmının düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. (Örneğin sancak kelimesinin bilinme oranı %79 iken, bend kelimesinin bilinme oranı % 3.3'tür.) Buna rağmen marşın bütün anahtar kelimelerine ilişkin değerlerin toplamı dikkate alındığında kelimelerin % 33.8'inin bilindiği, % 66.1'inin bilinmediği belirlenmiştir. Bu veriden hareketle İstiklal Marşı'nın yeterince anlaşılmadığı ifade edilebilir. Gerek duygu, düşünce, heyecan, isyan ve imanıyla gerekse dili ve kelime kadrosuyla milletin ortak malı (Çetişli, 2004, 170) olan İstiklal Marşı'nın eğitim hayatının ilk yıllarından itibaren okunmasına, derslerde anlamı ve önemi üzerinde durulmasına rağmen (İşcan ve Şimşek, 2012, 353) yeterince anlaşılmaması, bu marşın okullarda yeterince öğretilmediği sonucuna götürmektedir. Yapılan diğer bir çalışmada da İstiklal Marşı'nın yeterince öğretilmediği ve İstiklal Marşı öğretiminde kelimelerin anlamı üzerinde tek tek durulması gerektiği dile getirilmiştir. Bu çalışmada yapılan literatür incelemesi sonucunda İstiklal Marşı konusunun sadece Millî Eğitim Bakanlığının 1-5. sınıf Türkçe dersi müfredat programında yer aldığı, 6-7-8. sınıf Türkçe dersi müfredat programında ise ele alınmadığı, bunun da ciddi bir eksikliğe yol açtığı ifade edilmiştir (İşcan ve Şimşek, 2012, 359).

Tablolar incelendiğinde dikkati çeken bir diğer husus haftada iki kez okullarda okunan ilk iki kıtanın kelimelerin bilinme oranının (Birinci kıtanın anahtar kelimelerinin bilinme oranı % 53.4, ikinci kıtanın kelimelerinin bilinme oranı % 59.5'dur.) sonraki kıtaların kelimelerin bilinme oranından (Örneğin dokuzuncu kıtanın anahtar kelimelerinin bilinme oranı % 14.8, onuncu bölümün kelimelerinin bilinme oranı % 4.6'dır.) daha fazla olmasıdır. Bu veriden hareketle İstiklal Marşı'nın on kıtasının bütüncül bir bakış açısıyla daha sık ele alınması gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmanın üniversite birinci sınıf öğrencilerine uygulandığı düşünüldüğünde, lisans eğitimine kadarki eğitim sürecinde İstiklal Marşı'nın ve marştaki değerlerin yeterince öğretilmediği, bu eksikliğin gerek üniversite dışındaki kurumlar gerekse üniversiteler tarafından giderilmesi gerektiği de düşünülmektedir. Bu doğrultuda İstiklal Marşı'nın öneminin daha iyi anlaşılabilmesi için eğitim/basın kurumlarının hazırladığı veya hazırlayacağı cd'ler, İstiklal Marşı'nın anlamı ile ilgili olarak basında yer alan haber nitelikli yazılar gibi çeşitli görsel-işitsel araçlardan da faydalanılabilir.

Üniversite birinci sınıflar ile son sınıfları karşılaştıran diğer bir çalışmanın yapılması durumunda marşın ve marştaki kelimelerin üniversiteler tarafından da yeterince öğretilip öğretilmediği sonucu da ortaya çıkacaktır.

KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ, N. (2011). İstiklal Marşı'nı Yeniden Okumak. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 133, 77-78.
- CANIM, R. ve ÇALIK, E. (1995). *Mehmet Âkif ve İstiklal Marşı*. İstanbul: Yedi İklim Yayınları.
- ÇETİN, N. (2011). İstiklal Marşı'mızın Tarihi, Edebî, Dinî ve Kültürel Kaynakları. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 133, 80.
- ÇETİŞLİ, İ. (2004). *Metin Tahlillerine Giriş I Şiir*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- DÜZDAĞ, E. (2006). *İstiklal Şairi Mehmet Âkif Ersoy*. İstanbul: Nesil Matbaacılık.
- ELMAS, N. (2011). Mehmet Âkif'in Sanatı ile Millî Marş Olan Şiir. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 133, 36-37.
- GÜLTEKİN, İ. (2011). Mehmet Âkif'te "Şark" ve "Garp" Kelimelerinin Kullanım Sıklığı ve Âkif'in Bu Kelimelere Yüklemediği Anlam. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 133, 186.
- GÜNDÜZALP, S. (2008). *Mehmet Âkif Ersoy Hayatı ve Eserlerinden Seçmeler*. İstanbul: Zafer Yayınları.
- GÜRKAN, E. (2011). Sanatkâr Sanat Eseri Bağlamında İstiklal Marşı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 133, 138.
- İŞCAN, A. ve ŞİMŞEK, Y. (2012). Üniversite Öğrencilerinin İstiklal Marşı Algısı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(20), 348-360.
- KARATAY, H. (2007). Türkçe Ders Kitaplarında Kelime Çalışmaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 173:50-66.
- TDK. (2005). *Büyük Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- VAKKASOĞLU, V. (2011). *Mehmet Âkif*. İstanbul: Nesil Yayınları.